

TİCARET SAVAŞLARININ ABD ÜZERİNE OLAN ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

EXAMINING THE EFFECTS OF TRADE WARS ON THE USA

Ömer Can KARA¹ - Zeynep KARAŞ²

Öz

Ticaret savaşlarının kökeni çok eski zamanlara dayanmaktadır. Tarihte birçok uygarlık, farklı uygarlıklarla yaptıkları ticaretlerde çeşitli gümrük vergileri ve kotalar uygulamıştır. Bu uygulamalar, ticaret savaşlarının ilk örnekleri olarak düşünülebilir. Ancak 'Ticaret Savaşları' kavramının gündem olmasının, Donald Trump'ın 2016 seçimlerinde ABD Başkanı olması ile başladığı söylenebilir. Trump, ABD'nin Çin'e karşı var olan ticaret açığını neden göstererek ve ABD'li üreticileri Çin menşeli ürünlerin dumping etkisinden korumak için 2017- 2018 yıllarında Kongreden bazı gümrük tarifesi yasaları, kota ve ithalat-ihracat denetimi yasaları geçirmiştir. Bu durum ABD bürokrasisi ve kamuoyu nezdinde tartışmalara neden olmuştur. Ayrıca, bu yasalar ABD'li üretici ve tüketici kesim üzerinde de bazı olumsuz etkiler oluşturmuştur. Üreticiler önemli üretim ve kar kayıpları yaşamış ve tüketicilerin satın alma gücü azalmıştır. 2019 yılı sonlarında ortaya çıkan COVID-19 pandemisi ile beraber ABD ve Çin arasındaki ticaret savaşı, yeni bir safhaya girmiştir. Ayrıca, iki ülke arasında yaşanan ticaret savaşı küresel resesyon beklentilerinin ana basamaklarından birini oluşturmuştur. Bu çalışmada, ABD ve Çin arasında yaşanan ticaret savaşlarının ABD'ye olan etkisi, ABD'li tüketicilerin ve üreticilerin ticaret savaşlarından ne kadar etkilendiği, COVID-19 salgınının ABD ekonomisine yansımaları ile ABD bürokrasisinin ticaret savaşlarına yönelik tepkisi ve ticaret savaşlarının seyri incelenecek olup; ticaret savaşları bağlamında başta ülkemiz olmak üzere diğer ülkeler açısından bazı çıkarımlarda bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ticaret Savaşları, ABD, Çin, COVID-19

Abstract

The origins of trade wars go back to ancient times. Many civilizations in history have imposed various tariffs and quotas in their trade with other civilizations. These practices can be considered as the first examples of trade wars. However, it can be said that the concept of "Trade Wars" became a hot topic after Donald Trump became the USA President in the 2016 elections. Citing the USA trade deficit with China as a reason and in order to protect USA producers from the dumping effect of Chinese products, Trump passed some tariff laws, quotas and import-export control laws in Congress in 2017 and 2018. This has caused controversy among the USA bureaucracy and the public. These laws have also had some negative impacts on USA producers and consumers. Manufacturers have suffered significant production and profit losses, and consumers' purchasing power has declined. In late 2019, the trade war between the USA and China entered a new phase with the COVID-19 pandemic. Moreover, the trade war between the two countries constituted one of the main steps in the global recession expectations. In this study, the impact of the trade wars between the USA and China on the USA, how much USA consumers and producers are affected by the trade wars, the repercussions of the COVID-19 pandemic on the USA economy, the reaction of the USA bureaucracy to the trade wars and the course of the trade wars will be examined and in the context of trade wars, some implications will be drawn for other countries, especially for Türkiye.

Keywords: Trade Wars, the USA, China, COVID-19

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Düzce Üniversitesi, omercankara54@hotmail.com, Orcid : 0009-0003-3808-7199

² Dr.Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, zeynepkaras@duzce.edu.tr, Orcid : 0000-0003-3234-330X

Makale Türü: Araştırma Makalesi – Geliş Tarihi:0000 – Kabul Tarihi: 000

DOI:10.17755/esosder.1383597

Atf için: *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2024;23(89):344-358

Bu çalışma Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 (CC BY-NC 4.0) kapsamında açık erişimli bir makaledir.

This work is an open access article under [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0).

1.GİRİŞ

SSCB'nin dağılmasının ardından dünyada küreselleşme eğilimlerinin ivme kazanmasıyla beraber dünyadaki uluslararası ticaret ağı önemli bir genişleme yaşamıştır. Uluslararası ticaretin ve finansın yaygınlaşmasıyla birlikte, birçok ülke ekonomik anlamda ciddi şekilde büyümüş ve dünyanın en büyük ekonomisi olan ABD ile ekonomik anlamda rekabet edebilecek hale gelmiştir.

1980'li yıllarda çok küçük bir ekonomiye sahip olan Güney Kore, Singapur, Tayvan gibi ülkeler günümüzde birçok Avrupalı devletten daha işlevsel ekonomiye sahip olmuşlardır. Bu ülkelerin arasında Çin gibi totaliter sosyalist yapıya sahip devletler de bulunmaktadır ve Çin, SSCB'nin dağılmasının sonrasında, ABD tarafından 'ekonomik-politik en önemli tehditlerden' birisi olarak görülmeye başlamıştır. Çin'in uluslararası ticareti gittikçe daha çok domine etmesi ve ucuz işgücü-hammadde avantajı ile birlikte dünyadaki tedarik zinciri merkezi olması, ABD ve Avrupalı ülkeleri Çin'e daha fazla bağımlı hale getirmiştir.

ABD ile Çin arasındaki ticaret konularındaki anlaşmazlıklar Trump öncesi döneme kadar gitmesine ve Barack Obama döneminde de Çin'e yönelik birçok yaptırımların gündeme gelmesine rağmen, Donald Trump'ın Çin'e karşı stratejisi önceki ABD başkanlarından çok daha farklı ve keskin olarak gündeme gelmiştir (Felbermayr ve Steininger, 2019:27). Donald Trump, Çin'e karşı uygulanacak birçok gümrük tarifesi ve kota kararlarını hayata geçirerek ticaret savaşlarının fitilini ateşlemiştir. Çin ise bu ticaret savaşında kendi gücünü kullanarak ABD'ye karşı ticari ve politik yaptırımlar uygulamıştır (Bown ve Irwin, 2019). Bekkers ve Schroeter (2020), ABD'nin Çin'den ithal edilen ürünlerdeki gümrük tarifelerini Mart 2018'de arttırmaya başladığını ve Çin hükümetinin ABD ürünlerine uyguladığı tarifelerde çok kısa süre içerisinde artış yaparak hızlı bir reaksiyon verdiğini belirtmektedir.

ABD ve Çin arasında günümüzde de devam eden ticaret savaşları, ABD'li tüketici ve üreticileri oldukça yakından etkilemiştir. Çin'den gerçekleştirilen elektronik malzeme ithalatına yönelik gümrük tarifeleri ve kotalar, ABD ekonomisinin lokomotifi sayılabilecek teknoloji sektöründe ciddi maliyet artışlarına yol açmıştır ve bu durum da ABD'li teknoloji üreticilerinin daha pahalı ve daha az kaliteli ürünler üretmesine yol açmıştır. Fajgelbaum ve Khandelwal (2021), ithal mallardaki artan gümrük vergilerinin yükünü, yükselen fiyatlar nedeniyle, ABD tüketicilerinin üstlendiğini ve bu ticaret savaşının toplam reel geliri düşürdüğünü vurgulamaktadır. Bu durum da ABD elektronik sektörüne olan talebin farklı ülkelere kaymasına, ülkedeki enflasyonun artmasına ve kitlesel işten çıkarmalara neden olmuştur.

Brookings-Financial Times Küresel Ekonomik İyileşme İzleme Endeksi (TIGER), COVID-19 krizinin İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana küresel ekonomi için en büyük zorluk olduğunu gösterirken, Trump yönetiminin Çin'e karşı uyguladığı gümrük vergileri ve sonrasında gündeme gelen Koronavirüs (COVID-19) salgını, küresel tedarik zincirlerinde artan kesintilere neden olmaya başlamış ve belki de ekonominin yeni ve kaotik bir 'küreselleşmeden uzaklaşmaya' doğru ilerleyip ilerlemediği konusunda soruları da gündeme getirmiştir (Handfield, Graham ve Burns, 2020:1). Ticaret savaşları ile aynı döneme denk gelen COVID-19 pandemisi de yaşanmakta olan olumsuzlukların üzerinde daha büyük bir ağırlık oluşturarak ABD'de de büyük çaplı hayat pahalılığına ve işsizlik oranlarının artmasına neden olmuştur.

Chow ve Sheldon (2021) tarafından yapılan çalışmada; ABD'nin Çin'e yönelik güç temelli yaklaşımının ABD üzerinde bazı olumsuz ekonomik ve politik etkilere yol açtığı, özellikle, Trump yönetiminin iddiasının aksine, ampirik kanıtların, Çin'e uygulanan gümrük tarifelerinin Çin tarafından ödenmediği, ABD tüketicileri için 51 milyar dolar tutarında bir vergi ve ABD ekonomisine 7,3 milyar dolar net zarar teşkil ettiğini açıkça ortaya koyduğu ve ABD tarafından uygulanan güç temelli yaklaşımın en etkili kullanımının, ABD'yi uzun süreli bir

ticaret savaşına veya açmaza sokabilecek siyasi irade veya ekonomik güce sahip olmayan ülkelere karşı olabileceğini gösterdiği ifade edilmektedir.

ABD bürokrasisinden de ticaret savaşlarına yönelik birçok açıklama yapılmıştır ve ABD bürokrasisi de Çin ile orta yolun bulunmasını ve bu sayede ABD’de hayat pahalılığının önlenip işsizliğin yeniden azaltılmasını istemiştir. Yaşanan ticaret savaşlarından ise bazı ülkeler kazançlı çıkmıştır. ABD’nin Çin’den gerçekleştirdiği ithalatı farklı ülkelere kanallandırmak istediği; Tayvan, Güney Kore ve Japonya gibi ülkelerde ABD’ye yapılan ihracatı arttırmış ve COVID-19 pandemisi sırasında ekonomik durgunluk yaşayan bu ülkeler cari açıklarını iyileştirici ticari hamlelerde bulunmuşlardır. Ucuz maliyet avantajına sahip Çin’den daha pahalı maliyetlere sahip Tayvan ve Güney Kore gibi ülkelere kayan ithalat, ABD’deki hayat pahalılığını ve maliyetleri daha da arttırmıştır.

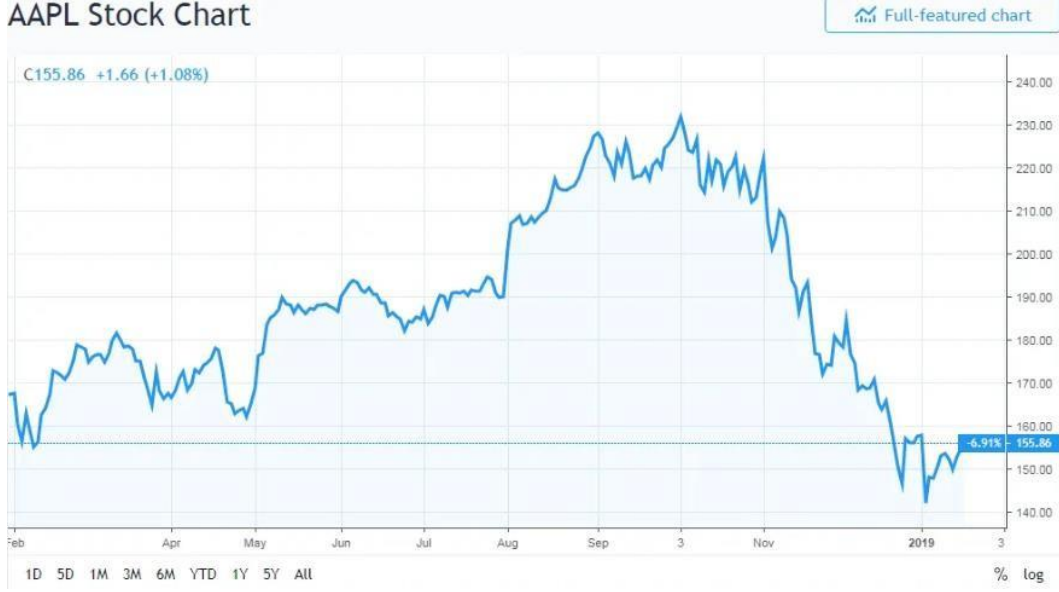
Bu çalışmada, ABD’nin Çin karşısında olan ticaret açığını kapatması, kendi ödemeler bilançosunu pozitif yönde düzenlemesi ve Çin karşısında ekonomik başat gücünü koruması için, çelik, alüminyum başta olmak üzere muhtelif sınai hammaddelere getirdiği gümrük tarifeleri ve kotaların, ABD’li üreticilere, tüketicilere olan etkileri, FED’in ticaret savaşlarına yönelik açıklamaları ile COVID-19 pandemisinin ABD’ye nasıl etkilediği incelenecek ve sonuç bölümünde ise ticaret savaşları bağlamında başta ülkemiz olmak üzere diğer ülkeler açısından bazı çıkarımlarda bulunulmaya çalışılacaktır.

2. TİCARET SAVAŞLARININ ABD’Lİ ÜRETİCELERE ETKİSİ

ABD ve Çin arasında devam eden ticaret savaşı, ABD’li üreticiler üzerinde oldukça olumsuz etkiler yaratmıştır. 2018 yılında Donald Trump tarafından Çin Halk Cumhuriyeti’ne uygulanmak üzere Kongreden geçirilen ek gümrük tarifeleri ve ithalat kısıtlamaları, ABD şirketlerinin ürünlerini dâhilde işleme rejimi ile üretmek için ihtiyaç duydukları bileşenleri ithal etmelerini daha maliyetli hale getirmiş ve ABD’li teknoloji üreticilerinin ürünlerini diğer ülkelere ihraç etmelerini zorlaştırmıştır. Bu durum, ABD’li üreticilerin daha düşük karlar elde etmesine ve daha yüksek maliyetlerle karşılaşmalarına neden olmuştur.

Yukarıda belirtilenler, ABD ekonomisinin lokomotif sayılabilecek teknoloji sektörü üreticilerini olumsuz şekilde etkilemiştir. Bu bağlamda, ABD’li teknoloji üreticilerinin ticaret savaşlarından ne denli fazla etkilendiğinin anlaşılması için NASDAQ borsasında en yüksek piyasa değerine sahip olması nedeniyle ABD üreticileri evrenini temsil etmesi bakımından Apple firması ele alınmıştır. Apple firmasının Çin’den gerçekleştirdiği yarı iletken ve elektronik bileşen ithalatlarında daha yüksek gümrük vergileri ödemek zorunda kalması, ABD’li teknoloji devi Apple firmasının maliyetlerini önemli ölçüde arttırmıştır ve bu durum da Ekim 2023 ayı verilerine göre 2 Trilyon 701 Milyar \$ piyasa değerine sahip olan Apple firmasının (Tradingview, Stock Screener; 2023) ürünlerini daha yüksek fiyatlardan satışa sunmasına neden olmuştur. Ticaret savaşı, Çin’e ihraç edilen ABD teknoloji ürünleri üzerindeki tarifelerin artmasına neden olarak, bu ürünlerin Çin pazarındaki rekabet gücünü azaltmıştır.

Grafik.1’de NASDAQ borsasının en değerli şirketi olan APPLE firmasının ticaret savaşlarının en yoğun olduğu dönemdeki hisse senedi fiyatı grafiği gösterilmektedir.

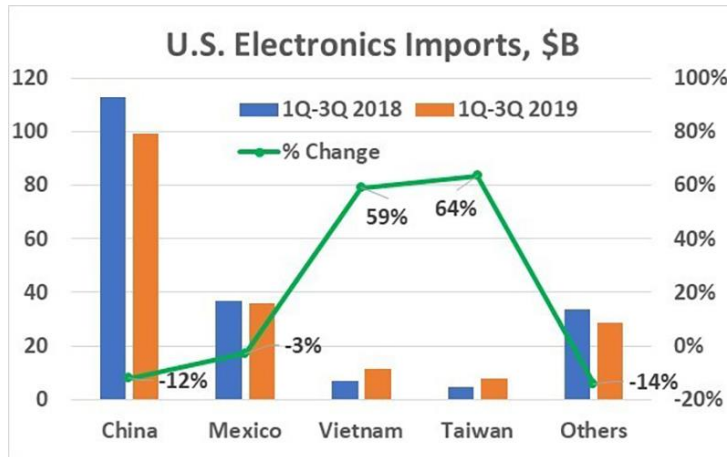

Kaynak: Tradingview. Erişim Tarihi: 22/10/2023.

Grafik.1 Apple firmasının NASDAQ Borsasında İşlem Gören Hisse Senetlerinin Birim Fiyatı

Grafik.1’de, Apple firmasının NASDAQ borsasındaki hisse senedi fiyatlarında 2018 yılının son çeyreğinde önemli bir düşüş yaşandığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak, dönemin ABD Başkanı Donald Trump’ın Çin’den ABD’ye ihraç edilen elektronik bileşenlere yönelik uygulamaya koyduğu ek gümrük vergileri ile Apple firmasının Çin pazarına erişiminin zorlu bir hal alması olduğu söylenebilir.

Donald Trump başkanlığı döneminde elektronik ürün ihracatına getirilen kısıtlamalar ve dâhilde işleme rejimi kapsamında Çin’den ithal edilen elektronik bileşenlere getirilen ek gümrük vergileri, elektronik ithalatında ithalatın gerçekleştirildiği ülkelerde de ticaret sapmalarına neden olmuştur. Grafik.2’de görüleceği üzere, Çin’den 2019 yılının birinci ve üçüncü çeyreğinde gerçekleştirilen ithalat, baz yıl olan 2018 yılının aynı dönemlerine göre önemli ölçüde azalırken; ‘Hardware (Donanım)’ ülkeleri olarak bilinen Tayvan ve Vietnam gibi ülkelerden 2019 yılının birinci ve üçüncü çeyreklerinde gerçekleştirilen ithalat, baz yıl olan 2018 yılının aynı dönemlerine göre önemli ölçüde artmıştır.

Kaynak: vipress.net. Erişim Tarihi: 23/10/2023.

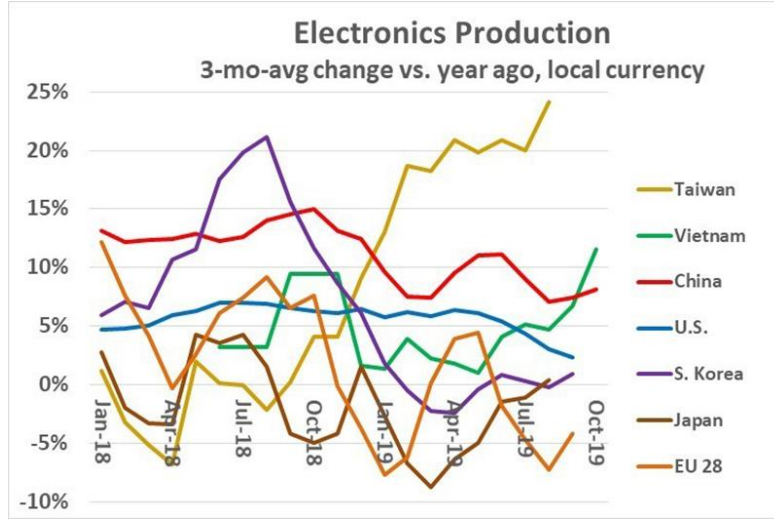
Grafik.2 ABD’nin Elektronik İthalatı (Milyar \$)

2019 yılında ABD'nin Çin'den gerçekleştirdiği elektronik ithalatı, Grafik.2'de görüldüğü üzere 2018 yılına göre %12'lik bir düşüş yaşamasına rağmen Tayvan'dan gerçekleştirilen ithalatta %64 ve Vietnam'dan gerçekleştirilen elektronik ithalatında %59'luk bir artış yaşanmıştır. Grafik.3'te görüleceği üzere Vietnam ve Tayvan'da ABD'den gelen elektronik ithalatı talebini karşılamak için ciddi anlamda elektronik ürün üretimi artışı yaşanmıştır.

Grafik.2, Trump dönemindeki ticaret savaşında elektronik ithalat merkezlerinin diğer Asya ülkelerine kaydırılmaya çalışıldığı ve bu sayede ABD'nin elektronik ithalatı konusunda Çin'in monopol gücüne alternatif yaratmaya çalıştığı şeklinde yorumlanabilecektir.

Ağustos 2023 ayında Joe Biden'ın, ABD'nin Tayvan ile ilk ticaret anlaşmasını (ABD-Tayvan arasında 21. Yüzyıl Ticaret İlk Anlaşması) imzalaması (White House, 2023), Trump döneminden sonra bile ABD dış politikasında Çin'e yönelik bağımlılığın azaltılmasını ve ticaret savaşında ABD'nin kendi elini güçlendirmek istemesini göstermektedir.

Grafik.3'te çeşitli ülkelerdeki elektronik üretiminin yıllara göre değişim oranlarının grafiği verilmiştir. Grafik, ticaret savaşları bağlamında yorumlanacaktır.

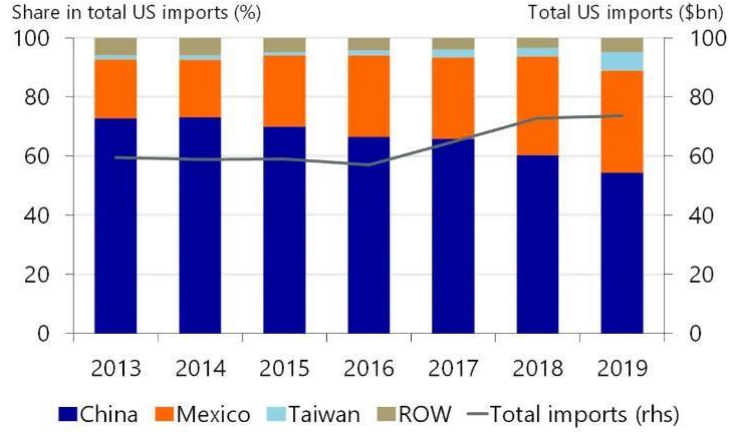

Kaynak: electronicspecifier.com. Erişim Tarihi: 24/10/2023.

Grafik.3 Ticaret Savaşları Bağlamında Çeşitli Ülkelerdeki Elektronik Üretim

Yukarıdaki grafikte ticaret savaşlarının en yoğun yaşandığı 2018-2019 yılı dönemlerinde ABD'nin müttefikleri olarak bilinen Tayvan, Güney Kore ve Japonya'da elektronik üretimi gözle görülür biçimde artmıştır. Aynı şekilde Vietnam'da da ciddi bir artış söz konusu olmuştur. Bunun sebebi, ABD'nin Çin ile yaşadığı ticaret savaşının, ABD'li üreticilerin elektronik talebini söz konusu ülkelere kaydırmış olarak düşünülebilir.

Grafik.4'te ise ABD'nin toplam ithalatında diğer ülkelerin oranı, ticaret savaşları bağlamında incelenecektir.

Kaynak: Rabobank, 2020. Erişim Tarihi: 28/10/2023.

Grafik.4 ABD'nin Toplam İthalatında Diğer Ülkelerin Payı

Yukarıdaki grafikte ABD ithalatını paylaşan ülkelerden Çin'de düzenli bir şekilde ithalatta azalma trendi görülmektedir. Bunun tam aksine bir NAFTA ülkesi olan Meksika'da ve ABD'nin Asya kıtasındaki en yakın müttefiklerinden birisi olan Tayvan'da ciddi bir artış trendinden söz edebilecektir. Bunun nedeni 'Ticaret Savaşlarında ABD'nin, Çin'e alternatif ticari rotalar oluşturmak istemesi' olarak değerlendirilebilecektir.

ABD ve Çin arasındaki Ticaret Savaşı, Dow Jones Borsası Endüstri Endeksi ve Standard and Poors 500 Endeksinde de belirli dönemlerde dalgalanmalara yol açmıştır. Dönemin ABD Başkanı Donald Trump'ın, 4 Aralık 2018 tarihinde Twitter'dan paylaştığı 'Ben bir tarife adamıyım' tweeti (x.com, 2018), Grafik.5'te görüldüğü üzere S&P 500 Endeksinde ciddi anlamda düşüşe neden olmuştur. S&P 500 endeksinde yaşanan düşüş ABD'li üretici firmaları olumsuz yönde doğrudan etkilemiştir.

Kaynak: Google Finance, 2018. Erişim Tarihi:24/10/2023.

Grafik.5 Donald Trump'ın Paylaştığı Tweet Sonrası S&P 500 Endeksinde Yaşanan Düşüş

ABD'den Çin'e gerçekleştirilen ihracatta istenen lisans şartları da ABD'li teknoloji firmalarının iş yaptığı yurtdışı pazarlarda daralmalara sebep olmuştur. ABD Endüstri ve Güvenlik Bürosu (BIS) tarafından Ekim 2022'de ilan edilen lisans şartları ile 2022 yılının Ekim ayında 16/14 nm (Nanometre) ve daha küçük işlemci devreleri, 18 nm ve daha küçük DRAM bellek çipleri ile 128 ve daha fazla katmanlı NAND bellek çiplerinin ihracat denetimine tabi olacağı açıklanmıştır. Ayrıca çip üretimi için gereken malzeme, makine ve donanımın Çin'e ihracatı için de lisans şartı getirilmiştir (BIS, 2022:2-3). Bu nedenden dolayı da Çin ile sürekli teknoloji transferi ve ticaretinde bulunan ABD'li şirketlerin gelirlerinde önemli bir azalış meydana geleceği beklentisi bulunmaktadır.

Bu süreçte ABD teknoloji şirketleri ayrıca, Çinli teknoloji firmalarının fikri mülkiyet hırsızlığına konu olan davaları ile uğraşmak durumunda kalmış (NBR, 2022) ve bu durum da ABD ile Çin arasında daha fazla ticari anlaşmazlıklara yol açmıştır. ABD ve Çin arasındaki ticaret savaşı aynı zamanda belirli ABD endüstrilerinde, özellikle de büyük ölçüde Çin'e yapılan ihracata dayanan sektörlerde istihdam kayıplarına da yol açmıştır.

ABD tarım endüstrisi de, çiftçiler için istihdam kayıplarına ve mali kayıplara yol açan ek gümrük tarifelerinden ciddi bir şekilde etkilenmiştir. 2018 yılında ABD'nin Çin'e gerçekleştirdiği tarım ihracatı değer olarak %53 düşüşle 19 milyar dolardan 9 milyar dolara gerilemiştir (CRS, 2019:1). Bu durum da ABD tarım sektörünü ciddi bir likidite sorunu ile başa bırakmış ve tarım sektörü, ek maliyetleri azaltmak için işten çıkarmalara başlamıştır.

3. TİCARET SAVAŞLARININ ABD'Lİ TÜKETİCİLERE ETKİSİ

ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti arasında yaşanan ticaret savaşları, ABD'li tüketiciler üzerinde çeşitli olumsuz etkiler yaratmıştır. Ticaret savaşlarının ABD'li tüketiciler üzerindeki olumsuz etkilerinden birisi olarak Çin'den ABD'ye ihraç edilen mallara ek gümrük tarifeleri uygulanması gösterilebilir. Çin'den ABD'ye yapılan ihracata getirilen kotolar ve gümrük vergilerinin arttırılması, ABD'li şirketlerin üretim maliyetlerini tüketicilere yansıtmasına ve bu sebeple tüketim mallarının fiyatlarının ABD'de enflasyona oranla daha fazla artmasına neden olmuştur.

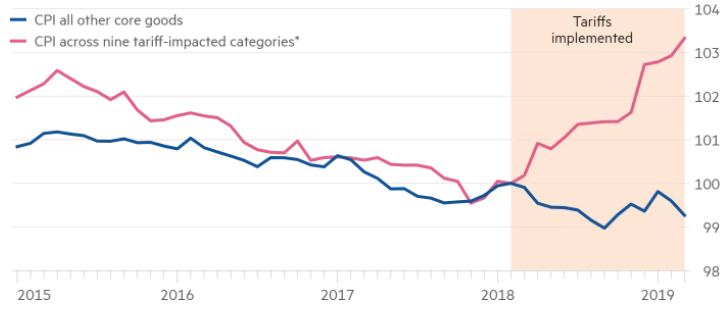
2018 yılında Çin Halk Cumhuriyeti'nden ABD'ye gerçekleştirilen ithalata getirilen kotolar ve ithalata getirilen ek gümrük vergileri; ABD genelinde özellikle elektronik, mobilya, otomobil yedek parçası, giyim ve ev aletleri gibi ürünlerin fiyatlarının önemli ölçüde artmasına neden olmuştur (Goldman Sachs, 2019). ABD ve Çin arasında yaşanan ticaret savaşında 2018 yılında yürürlüğe koyulan gümrük tarifelerinin, tarifelerden etkilenen ürünlerin fiyatlarını genel enflasyon oranına göre daha fazla arttırdığı gözlemlenmiştir.

2015 yılında %0,1 olan ABD enflasyon oranının 2018 yılında %2,4 olduğu hususu (World Bank, 2023) göz önünde bulundurulduğunda ve tarifelerin yürürlüğe girdiği tarihte tarifelerden etkilenen mallardaki ürün fiyat artışı ile aynı dönemin ABD enflasyon verileri karşılaştırıldığında, ABD'nin Çin Halk Cumhuriyeti'ne karşı getirdiği gümrük tarifelerinin ABD'li tüketiciler üzerinde yıkıcı bir etkiye yol açtığı daha iyi anlaşılacaktır.

Grafik.6'da 2018 yılında yürürlüğe giren ek gümrük tarifelerinden etkilenen ürünlerin TÜFE verileri ve diğer ürünlerin TÜFE verileri, ABD ve Çin ticaret savaşının etkilerinin daha iyi anlaşılması için karşılaştırılmıştır.

Kaynak: Goldman Sachs, 2019. Erişim Tarihi: 24/10/2023.

The tariffs are having a noticeable effect on consumer prices
Consumer price index (Feb 2018 = 100)

Grafik.6 Ek Gümrük Tarifelerinin Tüketici Fiyatlarına Yönelik Etkisi

Grafik.6’da işaretlenmiş alan, ek gümrük tarifelerine konu olan ürünleri göstermektedir. Ek gümrük tarifelerine ve ithalat kotalarına tabii olmayan ürünlerin Tüketici Fiyat Endeksleri düzenli düşüş eğilimi gösterirken, ek gümrük tarifelerine ve ithalat kotalarına tabii olan ürünlerin Tüketici Fiyat Endeksleri 2018 yılının ocak ayında yukarı yönlü bir kırılım yaşamıştır.

Grafik.6’ya ek olarak, New York Fed tarafından yapılan bir araştırma, ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti’nin arasında yaşanan ticaret savaşının ABD’li tüketiciler için ayda 3 milyar dolar kayba yol açtığını tahmin etmektedir (Amiti, Redding ve Weinstein, 2019: 2).

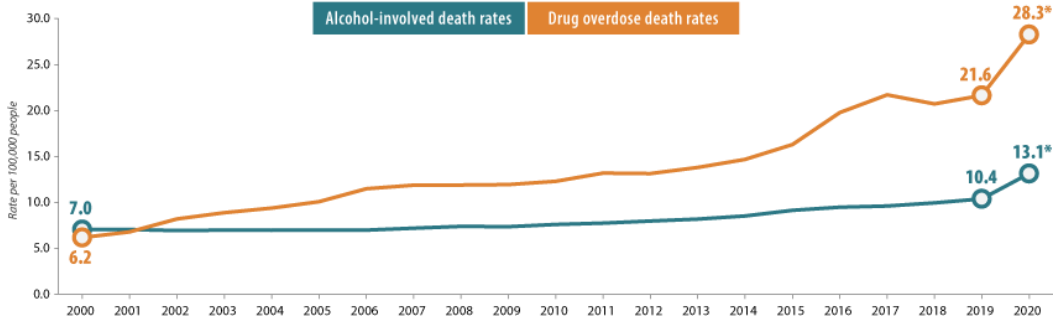
Ayrıca New York Federal Rezerv Bankası’nın bir raporuna göre, Çin’den yapılan ithalata uygulanan gümrük vergileri, ABD hane halkları için fiyatları yılda ortalama 1000\$ artırmış görünmektedir (Washington Post, 2019).

Çin’den ABD’ye ihraç edilen ürünlere uygulanan ek gümrük tarifeleri, aynı zamanda ürünlerin kalitesinin düşmesine de neden olmuştur. Bunun sebebi olarak, bazı ABD şirketlerinin Çin dışında yeni tedarikçiler bulmak zorunda kalmasıdır. Bu durum üretim gecikmelerine, tedarik zincirinde aksamalara ve üretilen ürünlerin kalitelerinin düşmesine neden olmuştur. ABD’li tüketiciler ise ek gümrük tarifeleri uygulanan ürünlere hem daha fazla ödeme yapmak durumunda kalırken hem de yapılan ödeme sonucunda kalitesi düşük ürün satın almaktadır.

3.1. Ticaret Savaşlarının ABD’li Tüketicilere Yönelik Sosyo-Ekonomik Etkileri

Ticaret savaşlarının ABD’li tüketiciler üzerinde yarattığı olumsuz etkilerden en büyüğü işsizlik verilerindeki artış olmuştur. ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti arasında yaşanan ticaret savaşları; çeşitli sektörlerde iş kayıplarına neden olmuştur. Oxford Economics-US-China Business Council tarafından yapılan bir çalışma, çelik ve alüminyum mamullerine uygulanan tarifelerin ABD’de 245.000 net iş kaybına yol açtığını ortaya koymuştur (USCBC, 2021: 13). Oxford Economics Kıdemli Ekonomisti Alex Mackle, ticaret savaşlarının 2025 yılında da 320.000 net iş kaybına yol açacağını belirtmiştir (oxfordeconomics, 2021). Yaşanan iş kayıplarının bir domino etkisi yaratarak çeşitli sektörlerde işten çıkarmalara neden olacağı ve üretimde ciddi anlamda durağanlaşma yaşanacağını göstermektedir.

ABD üretim sektöründe yaşanan ve yaşanacak iş kayıpları, ülke büyüme oranlarını yavaşlatma potansiyeli taşımaktadır. İş kayıpları beraberinde işten çıkarılan insanların gelirsiz kalmasına ve bu durum da uyuşturucu ve alkol bağımlılık oranlarının artmasına yol açmıştır. Grafik.7’de ABD’de alkol ve uyuşturucu yüzünden yaşanan ölüm oranlarının istatistikleri verilmiştir.

Kaynak: SHADAC, 2022. Erişim Tarihi: 24/10/2023

Grafik.7 ABD’de Alkol ve Uyuşturucu Yüzünden Yaşanan Ölümlerin Yıllara Göre Oranı

Yukarıdaki grafikte alkol ve uyuşturucu aşırı dozu yüzünden ölümlerde 2019 ve 2020 yılları dönüm noktaları olmuştur. Grafikten yola çıkarak, pandeminin ve ticaret savaşlarının yarattığı işsizliğin insanlarda uyuşturucu ve alkol bağımlılığı oranını arttırması yönünde pozitif bir ilişkinin olduğunu söyleyebiliriz.

4. TİCARET SAVAŞLARI BAĞLAMINDA COVID-19’UN ABD’YE ETKİLERİ

2019 yılında ortaya çıkarak tüm dünyaya hızla yayılan ve insanları evlerinden çıkamaz, işlerini yapamaz noktaya getiren COVID-19 salgını, ABD ve Çin arasında devam eden ticaret savaşlarını oldukça karmaşık ve şiddetli bir hale getirmiştir. COVID-19 pandemisi ile birlikte ABD ve Çin arasında yaşanan ticaret savaşında yeni bir safhaya girilmesi süreci, Donald Trump’ın 17 Mart 2020 tarihinde COVID-19 virüsünü ‘Çin Virüsü’ olarak adlandırması (x.com, 2020) ile beraber başlamış ve izleyen dönemde her iki ülke tarafından yapılan karşılıklı sert açıklamalar ABD-Çin ilişkilerini daha da gergin hale getirerek farklı sonuçlar da doğurmuştur.

Dönemin ABD Başkanı Trump’ın COVID-19 pandemisini ‘Çin Virüsü’ olarak nitelmesini farklı bir bakış açısıyla ele alan Benjamin (2021) yaptığı çalışmasında; Başkan Trump’ın eylemlerinin ve eylemsizliklerinin, ABD’de tanık olunan koronavirüs pandemisinden kaynaklanan hastalık ve ölümlerde nasıl korkunç bir artışa ve ayrıca ekonomik yıkımın yaygınlığına yol açtığını anlatan çok sayıda makale ve açıklama olduğunu, Başkan Trump’ın bir süreliğine ‘Çin Virüsü’ terimini kullanmayı sürdürdüğünü ve daha sonraları bu terimi kullanmayı bırakmış olsa da geçmiş yorumlarının Asya-Amerikalılara yönelik yabancı düşmanlığının yükselişiyle pekâlâ ilgili olabileceğini, Dünya Sağlık Örgütü’ne (WHO) göre: ‘Virüsleri coğrafi konumlara veya insan gruplarına göre adlandırmanın yanlış, uygunsuz ve Asya-Amerikalılar, özellikle de Çin kökenli olanlar için olumsuz çağrışımlar yaratılmasına yardımcı olabileceğini’ ve bu durumun, virüsle ilişkili bireylerin profiline çıkarılmasına yol açabileceğini vurgulamakta ve Trump’ın uygulamalarına yüksek tonda eleştirel yaklaşmaktadır.

Salgının neden olduğu aksamalara ek olarak, çeşitli ülkelerin kendi yerli sanayilerini korumak için ihracat kısıtlamaları ve ticaret politikası önlemleri alması, COVID-19 önlemleri kapsamında Çin’den ABD’ye ihraç edilen navlunların gümrüklerde bekletilmesi de ticaret savaşlarını şiddetlendirmiştir. ABD, COVID-19 pandemisine rağmen Çin’den ABD’ye ithal edilen medikal ürünlere de tarifeler uygulamaya başlamış ve solunum cihazları, tıbbi koruyucu giysiler, kişisel koruyucu ekipman (PPE – Personal Protection Equipment), Bilgisayarlı

Tomografi Sistemleri ve N95 maskeleri gibi tıbbi malzemelerin ihracatına kısıtlamalar getirilmiştir (cnbc.com, 2020).

2018 yılının ortasında başlayan ve halen devam eden ticaret savaşı ile COVID-19 salgını, hem Çin hem de ABD ekonomisinin büyüme oranlarını (GDP oranlarındaki değişimi) olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Ticaret savaşı, Çin'in büyüme oranını 2018'deki %6,7'den 2019'da %6,1'e düşürürken, COVID-19 salgını ile birlikte bu oran 2020 yılında %2,3 seviyesine gerilemiştir. Ticaret savaşı, 2019'da ABD ekonomisinin büyüme oranında hafif bir düşüşe (%2,3 seviyesine) neden olurken, COVID-19 salgını ile birlikte, ABD ekonomisi 2020'de %3,4 daralma göstermiştir (Lau, 2020 ve CRS,2021).

ABD Dışişleri Eski Bakan Yardımcısı ve California Üniversitesi San Diego'da akademisyen olan Susan Shirk, 'eğer ABD ve Çin aralarındaki anlaşmazlıklarını bir kenara bırakıp pandemiye karşı aktif bir şekilde müdahale edebileceklerini dünyaya gösterebilirlerse, küresel ölçekte bir kontrol altına alma ve yok etme stratejisinin harekete geçirebileceği' görüşünü belirtmiş ve bu kanaat birçok akademisyen ve eski hükümet görevlisi tarafından destek görmüştür (UCSD, 2020). Shirk'in bu açıklaması, ticaret savaşlarının; aslında tüm dünyada insanların COVID-19 yüzünden ölme ihtimalini arttıracak kadar önemli sonuçlar doğurabileceği ve ABD ile Çin ekonomilerini etkilemesinin diğer ülke ekonomilerini de menfi şekilde etkilemeye devam edeceği şeklinde yorumlanabilecektir.

Donald Trump'ın Çin ile ticaret savaşının endişe verici, beklenmeyen sonucu, birdenbire ABD'nin COVID-19 salgınına karşı mücadelesini sekteye uğratma tehlikesi yaratmıştır. ABD'nin Çin medikal ürünlerine uyguladığı gümrük vergileri, ülke çapındaki sağlık krizinin yaşandığı bir dönemde hayati önem taşıyan ekipmanların eksikliğine ve yüksek maliyetlerine katkıda bulunabilecek noktaya gelmiştir. Trump'ın politikası Çin'i, doktorlar ve hemşireler için gerekli koruyucu giysiler ve hastanelerde kullanılması elzem olan yüksek teknoloji ekipmanlar da dâhil olmak üzere bu ürünlerin satışını ABD'den diğer pazarlara yönlendirmeye zorlamıştır. ABD, belirtilen türden medikal ürünleri kendi sağlık krizlerini aşmak için stoklayan diğer ülkelerden ithal etme yoluna gitmiş, fakat yüksek maliyet, yeterince ürün tedarik edememe gibi sorunlarla karşılaşmıştır (Bown, 2020).

Genel olarak değerlendirildiğinde; Trump tarafından Çin'e karşı başlatılan ticaret savaşının olası tüm sonuçlarının çok iyi görülemediği, gümrük vergilerinin özellikle sağlık alanındaki ürünlere uygulanmasının sonuçlarının ağır olacağı ile ilgili ABD yönetimindeki bürokratların uyarılarının göz ardı edildiği, ticaret savaşları sonrasında patlak veren COVID-19'un ABD'ye etkisinin hem ekonomik hem de insan sağlığı açısından beklenmedik düzeyde olumsuz olduğunu belirtmek hatalı olmayacaktır.

5. TİCARET SAVAŞINA ABD BÜROKRASİSİNİN REAKSİYONLARI

ABD ve Çin arasındaki ticaret savaşına yönelik özellikle Beyaz Saray ve Fed'in çeşitli açıklamaları ve ABD ekonomisi üzerine önemli uyarıları olmuştur. Bu kapsamda; Fed'in var olan ticaret savaşının COVID-19'dan kaynaklı durgunluk ile küresel bir resesyona yol açabileceği açıklaması ve Beyaz Saray'ın Fed'i ekonomik büyümeyi 'baltalamakla' itham etmesi eleştirisi bulunmaktadır.

Dönemin Fed Başkanı Jerome Powell, 23 Ağustos 2019 tarihinde yaptığı resmî açıklamada; ticaret gerilimlerinin ekonomi üzerinde 'kayda değer bir etkisi' olduğunu, Beyaz Saray'ın ticaret politikalarının Fed için büyük bir sorun yarattığını, ABD ve Çin arasında yaşanan ticaret savaşından kaynaklanan belirsizliğin ekonomik yavaşlamada payı olduğunu ve Fed'in durumu yakından izlediğini ifade etmiştir. Ağustos 2019'da düzenlediği basın toplantısında Powell, 'Bu sorunların nasıl ve ne zaman çözüleceğini bilmiyoruz. Nihai sonucun ne olacağını bilmiyoruz' şeklinde açıklamada bulunmuştur (Fed, 2019).

Jerome Powell tarafından yapılan açıklamanın ardından Başkan Donald Trump, Fed'i faiz oranlarını düşürmek için harekete geçmemesinin, ekonomik büyümeyi baltaladığı şeklinde yorumda bulunmuştur. Ayrıca Trump, 'En büyük düşmanımız kimdir? Jay Powell mı yoksa Başkan Xi Jinping mi?' şeklinde bir tweet atarak Jerome Powell'ın açıklamasını eleştirmiştir (x.com, 2019). Bu durum da ticaret savaşlarının ABD bürokrasisi içerisinde anlaşmazlıklara yol açtığı, benimsenmediği ve tam anlamıyla kabul görmediği şeklinde yorumlanabilecektir.

Ağustos 2018'de Trump yönetiminin ABD Ticaret Temsilcisi tarafından sağlık sektörü ile alakalı ürünlere gümrük vergisi getirilip getirilmeyeceğine dair düzenlediği toplantıda; Sağlık Endüstrisi Distribütörleri Birliği Başkanı Matt Rowan, Trump'ın ticaret savaşı kapsamında uyguladığı gümrük vergilerinin ABD sağlık sektörü üzerinde oluşturabileceği olası etkilere karşı uyarıda bulunarak 'Bu tür ürünlerin sağlık hizmeti sağlayıcılarını ve hastalarını her gün korumak için gerekli olduğunu, sağlık hizmetleri ortamlarında yaygın olarak kullanıldığını ve ABD'nin halk sağlığıyla ilgili acil durumlara verdiği yanıtın kritik bir bileşeni" olduğunu ifade etmiş ve kritik bir öngöründe bulunmuştur (Bown, 2020).

COVID-19 öncesi dönemde, COVID-19 gibi ciddi bir salgının olabileceği varsayımı yapılmadan bile, sağlık sektöründeki ürünlere gümrük vergisi getirilmesinin komplikasyonlara yol açacağı dile getirilmesine rağmen, Trump yönetimi tarafından bu tür uyarılar ciddiye alınmamış ve Çin'den ithal edilen sağlık ürünlerine de ticaret savaşı çerçevesinde gümrük vergileri uygulanmıştır. ABD-Çin arasında ticaret savaşlarının 2018 yılında başlamasının ardından 2019 yılı sonunda COVID-19 salgınının ortaya çıkması, bürokrasidekilerin ve ilgili paydaşların tüm uyarılarına karşı Trump yönetiminin aldığı gümrük vergisi kararlarının kapsamlı bir şekilde analiz edilmeden ve olası etkileri öngörülmeden alındığını göstermiştir. ABD, sağlık sektörü ile bağlantılı ürünleri hem ihtiyaç duyduğu miktarlarda temin etmekte sorun yaşamış hem de daha fazla ödeme yaparak tedarik etmek zorunda kalmıştır.

Benzer şekilde, ticaret savaşları sırasında, Fed'in bağımsız politika anlayışını terk ederek Trump yönetiminin isteklerini yerine getirmesi isteğinin gerçekleştirilmemesi noktasında, Trump'ın Fed Başkanı Powell ile girdiği polemik de piyasalarda ve diğer ülkelerde yarattığı negatif izlenim nedeniyle ABD ekonomisi açısından olumlu sonuçlar vermemiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

2018 yılında dönemin ABD Başkanı Donald Trump'ın Çin firmalarına karşı şiddetlendirdiği ticaret savaşları kapsamında, görünürde ABD'li üreticileri korumak için uygulamaya koyduğu tarife yasaları, üreticiler için maliyet çıktılarının artmasına yol açmış ve ABD'li tüketiciler için fiyat artışlarının yaşanmasına neden olmuştur. Yaşanan maliyet artışları ile ABD'nin en büyük ticaret ortağının ve dünya tedarik zincirinin en önemli halkasının Çin olması, ABD'li üreticileri alternatifler ve fırsat maliyetleri arama çabasına itmiştir. COVID-19 salgını ile birlikte ağırlaşan bu durum da ara sektörlerde ve sınai üretimde yavaşlamaya yol açarak günümüzdeki küresel resesyon beklentilerinin önemli nedenlerinden birisini oluşturmuştur. Bununla birlikte, ticaret savaşları, ABD ekonomisini bazı açılardan olumsuz etkilerken, diğer yandan ise alüminyum sanayii gibi belirli sektörlerde faaliyet gösteren ABD'li şirketler, Çin'den ithal edilen ucuz ürünlerin gümrük vergileriyle ülkeye girişlerinin zorlaştırılmasıyla rekabet avantajları sağlamıştır.

ABD'nin Çin ile yaşadığı ticaret savaşları, ABD ekonomisine önemli ölçüde yüksek maliyetler oluşturmuştur. Bu maliyetler ABD'de hayat pahalılığının artmasına ve işsizlik rakamlarının büyümesine neden olmuştur. ABD'de yaşanan maliyet artışlarının COVID-19 pandemisi ile eş zamanda meydana gelmesi de, ABD ekonomisini önemli ölçüde zorlamıştır. Ayrıca, ABD ve Çin arasında devam eden ticaret savaşları, ABD'nin ihracat rakamlarını

oldukça olumsuz etkilemiş ve özellikle ABD teknoloji sektöründe ciddi maliyet artışları yaşanmıştır.

Uluslararası ticaret açısından ise ABD ve Çin arasındaki ticaret savaşları nedeniyle küresel ticaretteki belirsizlik önemli ölçüde artış yaşamıştır. ABD ve Çin arasında devam eden ticaret savaşlarına ek olarak birçok ülke de, durumdan vazife çıkararak, koruyucu/önleyici önlemler almaya başlamıştır. Bu durum da, küresel ticaretin büyüme oranlarını yavaşlatmış ve dünya ekonomisi üzerinde olumsuz etkilere neden olmuştur. Özellikle ABD'nin Çin ile yaşadığı ticaret savaşları, dünya ekonomisinin lokomotifleri olarak görülen iki büyük ekonominin arasındaki ticari dengesizlikleri de derinleştirmiştir.

Donald Trump'ın ABD Başkanı olması ile dünya gündemine oturan ve etkileri diğer ülkelerde de hissedilen ABD-Çin ticaret savaşları, Trump öncesi dönemde de ABD yönetiminin gündeminde olmuş, ekonomik-politik süper güç olma yolunda konumunu pekiştirmekte olan, teknolojik alanda da özellikle de Ar-Ge yatırımları ile ön plana çıkan Çin'in bahis konusu edilen konumu ve etkinliği ABD tarafından ticaret savaşları ile engellenmek istenmiştir. *ABD Yönetimi*, kendi ülkesine çok yüksek maliyet olarak yansıyacağını öngörmesine rağmen, kendi ekonomik başat gücünü Çin'e karşı korumak için, Çin'e alternatif ticari rotalar oluşturulmasını sağlayarak Çin'in kazandığı/kazanacağı ekonomik gücü engellemesinin, Çin'in ayrıca siyasi, askeri, istihbarat ve teknoloji alanında elde ettiği/edeceği kazanımları da olumsuz yönde etkileyeceği değerlendirilmesinde *ticaret savaşlarını başlatmıştır kanaati* bu çalışma kapsamındaki incelemeler sonucunda ortaya çıkmıştır.

ABD-Çin arasında süregelen ticaret savaşlarının her iki ülke açısından etkileri analiz edildiğinde; ABD tarafından uygulanan güç temelli yaklaşımın, ABD'yi uzun süreli bir ticaret savaşına veya açmaza sokabilecek siyasi irade veya ekonomik güce sahip olmayan ülkeler üzerinde çok daha etkili olabileceği, Çin gibi ekonomik-politik bir süper güç üzerinde beklenen ölçüde ve zaman diliminde bir etkiyi yaratmasının beklenmemesi gerektiğini de belirtmek isabetsiz olmayacaktır.

Trump döneminde şiddetlenen ve Biden döneminde de net uygulamaları görülen ticaret savaşlarının ABD-Çin arasında devam edeceği, etkilerinin bu iki ülke ile sınırlı kalmayacağı, ABD-Çin ile bağlantılı her ülkeyi etkileyeceği, bahse konu *etkilerin başında*; önceden tedariki yapılan ürünlerin temin edilememesinin veya daha maliyetli ithal edilmesinin, ticaret savaşlarında ABD'nin genel olarak Çin firmalarına çok taraflı yaptırım noktasına gelmesi halinde (5G teknolojisi konusunda Huawei firmasından ürün alınmaması yönünde ABD'nin başta İngiltere olmak üzere birçok ülkeye yaptığı baskı bilinmektedir), diğer ülke firmalarının da söz konusu Çin firmaları ile ticaret yapmasında sorunlar yaşanmaya başlamasının *geleceği öngörülmektedir*.

Yukarıda belirtilen öngörülerden hareketle ve ayrıca Çin ile Avrupa Birliği ülkeleri arasında da ticaret konusunda savaş boyutuna henüz erişmemiş gerilimlerin tırmanacak düzeyde olması da göz önüne alınarak, ticaret savaşlarının ve beklenen küresel resesyonun başta ülkemiz olmak üzere diğer ülkelere etkilerinin asgari seviyeye indirilebilmesi için aşağıdaki önlemlerin alınabileceği değerlendirilmektedir.

- ABD-Çin arasındaki ticaret savaşları sırasında ABD Yönetimi tarafından 'ilgili paydaşların görüşünü göz önüne alınmadan (örneğin, Fed ile ahenk içinde çalışmaksızın, sağlık sektöründeki kuruluşların görüşüne itibar etmeksizin) gerçekleştirilen bazı aksiyonların' ABD'ye faturasının olması gerekenden yüksek olduğu olgusu değerlendirmeye alınarak benzer durumlar için diğer ülkeler ders çıkarmalı ve gerekli önlemleri almalıdır.
- ABD etkisinde olan Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)'nün tarafsız bir noktaya getirilerek ticari anlaşmazlıklarda daha aktif rol oynaması ve uyuşmazlık çözüm mekanizması geliştirmesi için,

diğer ülkeler birlikte hareket ederek girişimde bulunmalıdır.

- Küresel ticarete durgunluk ihtimallerine karşı, çok taraflı ticari anlaşmalar yaygınlaşmalıdır. Ayrıca küresel lojistik ve finans firmalarının herhangi bir ülkenin etki alanlarına girmesi engellenmelidir. Dünya çapında resesyon beklentilerinin önüne geçebilmek için ABD ve Çin'e ek olarak gelişmekte olan ülkeler de kendi içlerinde ekonomik iş birliklerini daha fazla geliştirmelidir.
- Yurtdışı kaynaklara bağlantılı kritik sektörlerde ve ürünlerde öncelikle yurtiçi üretim için çözüm geliştirilmeye çalışılmalı ve kaynağı farklı alternatif tedarik kanalları da bulunmalıdır.
- Özellikle Türkiye açısından düşünüldüğünde, ülkemizde ve/veya ülkemiz kontrolünde diğer ülkelerde üretilen/üretilecek stratejik öneme sahip hammaddelerin belirlenerek, ticaret savaşlarında koz ve/veya pazarlık unsuru olarak kullanılması yönünde pozisyon alınmalıdır.

KAYNAKÇA

Amiti M., Redding, J. & Weinstein D.(2019). The Impact of The 2018 Trade War on U.S. Prices And Welfare, Centre for Economic Policy Research. 02 March 2019.

Bekkers, E. Schroeter,S. (2020), An economic analysis of the US-China trade conflict, No ERSD-2020-04, WTO Staff Working Papers, World Trade Organization (WTO), Economic Research and Statistics Division.

Benjamin, E. (2021). Trump, the Coronavirus Pandemic, Asian American Xenophobia, and Humanistic Psychology. Journal of Humanistic Psychology, 61(2): 244-259.
<https://doi.org/10.1177/0022167820979650>

BIS (2022). Commerce Implements New Export Controls on Advanced Computing and Semiconductor Manufacturing Items to the People's Republic of China (PRC) , US Department of Commerce, Bureau of Industry and Security. Press Release.
<https://www.bis.doc.gov/index.php/documents/about-bis/newsroom/press-releases/3158-2022-10-07-bis-press-release-advanced-computing-and-semiconductor-manufacturing-controls-final/file>. Erişim Tarihi: 29/10/2023.

Bown, C. P. (2020). Trump's trade policy is hampering the US fight against COVID-19, Peterson Institute for International Economics, <https://www.piie.com/blogs/trade-and-investment-policy-watch/trumps-trade-policy-hampering-us-fight-against-covid-19>
Erişim Tarihi: 20/10/2023.

Chad P. B., Irwin, D.A. (2019). Trump's Assault on the Global Trading System and Why Decoupling From China Will Change Everything, Foreign Affairs, September/October 2019, Volume 98, Number 5:124-136.

Chow,D.C.K, Sheldon, I.M. (2021). Understanding the Economic and Political Effects of Trump's China Tariffs, 12 Wm. & Mary Bus. L. Rev. 273 (2021).

CNBC, 2020. Trumps Tariffs on China Could Cost Us In Its Fight Against Coronavirus, <https://www.cnbc.com/2020/04/13/trumps-tariffs-on-china-could-cost-us-in-its-fight-against-coronavirus.html> Erişim Tarihi: 28/10/2023.

CRS (2019). China's Retaliatory Tariffs on U.S. Agriculture: In Brief , Congressional Research Service, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R45929>. Erişim Tarihi: 29/10/2023.

- CRS (2021). Global Economic Effects of COVID-19, Congressional Research Service, R46270, November 10,2021.
- Electronicspecifier (2019). Impact of the continuing US China Trade War. <https://www.electronicspecifier.com/news/analysis/impact-of-the-continuing-us-china-trade-war> . Erişim Tarihi:22/10/2023.
- Fajgelbaum, P., Khandelwal, A. (2021).The Economic Impacts of the US–China Trade War, NBER Working Paper Series, Working Paper No. 29315, December 2021.
- Fed (2019). Challenges for Monetary Policy, Press Release. <https://www.federalreserve.gov/newsevents/speech/powell20190823a.htm>, Erişim Tarihi: 20/10/2023.
- Felbermayr, G., Steininger, M. (2019). Trump’s trade attack on China – who will have the last laugh? CESifo Forum 20(1): 27-32.
- Goldman Sachs (2019). Trade Wars 3.0. <https://www.goldmansachs.com/insights/pages/top-of-mind/trade-wars-3.0/report.pdf>, ErişimTarihi: 20/10/2023.
- Google Finance (2023). S&P 500 Index Chart. <https://www.google.com/finance/quote/.INX:INDEXSP> Erişim Tarihi: 23/10/2023.
- Handfield, R.B, Graham, G. & Burns, L (2020) Coronavirus, Tariffs, Trade Wars and Supply Chain Evolutionary Design. International Journal of Operations and Production Management, 40 (10):1649-1660.
- Lau, L.J. (2020). The Impacts of the Trade War and the COVID-19 Epidemic on China-U.S. Economic Relations, The Chinese University of Hong Kong, Lau Chor Tak Institute of Global Economics and Finance, Working Paper No. 80, August 2020.
- NBR (2022). U.S.-China Intellectual Property Issues in a Post-Phase-One Era. The National Bureau of Asian Research. <https://www.nbr.org/publication/u-s-china-intellectual-property-issues-in-a-post-phase-one-era/>. Erişim Tarihi: 29/10/2023.
- Oxfordeconomics (2021). CGTN Interview: Trump’s trade war with China has cost up to 245,000 U.S. jobs. <https://www.oxfordeconomics.com/resource/trumps-trade-war-with-china-has-cost-us-jobs/> Erişim Tarihi: 20/10/2023.
- Rabobank (2020). Decoupling US-China supply chains: High tech on the move. <https://www.rabobank.com/knowledge/d011301486-decoupling-us-china-supply-chains-high-tech-on-the-move> Erişim Tarihi: 28/10/2023
- SHADAC (2022). 2020 U.S. alcohol-involved deaths climbed by 26.6%, and drug overdose deaths by 30.6%. <https://www.shadac.org/news/alcohol-and-drug-deaths-grew-2020> Erişim Tarihi:24/10/2023.
- TradingView (2023). NASDAQ Index Chart. <https://tr.tradingview.com/chart/?symbol=NASDAQ%3AAAPL>, Erişim Tarihi: 23/10/2023.
- UCSD (2020). Global Coronavirus Challenge Calls for U.S.-China Cooperation, University of California San Diego, <https://today.ucsd.edu/story/global-coronavirus-challenge-calls-for-u-s-china-cooperation> , April 09,2020. Erişim Tarihi: 29/10/2023.

USCBC (2021). The US-China Business Council. The US-China Economic Relationship: A Crucial Partnership at a Critical Juncture.

https://www.uschina.org/sites/default/files/the_us-china_economic_relationship_-_a_crucial_partnership_at_a_critical_juncture.pdf. Erişim Tarihi: 29/10/2023.

Vipress (2019). La Guerre Commerciale, USA-Chine Ne Profite ni Aux Etats-Unis, ni a la Chine. <https://vipress.net/la-guerre-commerciale-usa-chine-ne-profite-ni-aux-etats-unis-ni-a-la-chine/> Erişim Tarihi: 21/10/2023.

Washington Post (2019). Trump's trade war comes for consumers: Tariffs could cost U.S. families up to \$1,000 a year, JPMorgan forecasts.

<https://www.washingtonpost.com/business/2019/08/20/trumps-trade-war-comes-consumers-tariffs-will-cost-us-families-year-jp-morgan-forecasts/>. Erişim Tarihi: 29/10/2023.

White House (2023). Statement from President Joe Biden on H.R. 4004, the United States-Taiwan Initiative on 21st-Century Trade First Agreement Implementation Act. August 7, 2023.

World Bank, (2023). United States Inflation Rate Data.

https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?end=2018&locations=US&name_desc=true&start=2018. Erişim Tarihi: 29/10/2023.

X.com (2018). <https://x.com/realDonaldTrump/status/1069970500535902208>, 04 Aralık 2018.

X.com (2019). <https://x.com/realDonaldTrump/status/1164914610836783104>, 23 Ağustos 2019.

X.com (2020). <https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1239685852093169664>, 17 Mart 2020.